

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 22 kwietnia 2024 r.

Pozycja 80

POSTANOWIENIE

z dnia 5 stycznia 2023 r.

Sygn. akt Ts 74/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Bogdan Świączkowski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej I.K. o zbadanie zgodności:

art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 142 lit. b ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1469) w zakresie, w jakim „uniemożliwia zaskarżenie postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych zawartego w apelacji, a wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji”, z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 i art. 77 ust. 2, art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 w związku z art. 78 i art. 176 ust. 1 oraz art. 45 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 28 marca 2022 r. (data nadania) I.K. (dalej: skarżąca) – reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru – wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia na tle następującego stanu faktycznego.

Od wyroku Sądu Rejonowego w W. I Wydział Cywilny z 18 grudnia 2020 r. (sygn. akt [...]) skarżąca wniosła apelację wraz z wnioskiem o zwolnienie jej z opłaty sądowej od apelacji. Wniosek ten został oddalony przez Sąd Okręgowy w W. II Wydział Cywilny – Odwoławczy (dalej: Sąd Okręgowy) postanowieniem z 5 marca 2021 r. (sygn. akt [...]). Pismem z 22 marca 2021 r. skarżąca wystąpiła z wnioskiem o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia powołanego wyżej orzeczenia, który Sąd Okręgowy odrzucił postanowieniem z 6 kwietnia 2021 r. (sygn. akt [...]) jako niedopuszczalny.

Postanowieniem z 9 kwietnia 2021 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy odrzucił apelację skarżącą. Na powyższe rozstrzygnięcie skarżąca wniosła zażalenie, które Sąd Okręgowy postanowieniem z 21 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]) oddalił. Orzeczenie to zostało doręczo-

ne skarżące wraz z uzasadnieniem 3 lutego 2022 r. i wskazane zostało jako ostateczne rozstrzygnięcie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji.

2. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 2 czerwca 2022 r. (doręczonym 10 czerwca 2022 r.) skarżącą wezwano do usunięcia braków formalnych skargi przez doręczenie czytelnych odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem: a) załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną (za wyjątkiem pełnomocnictwa i dowodu uiszczenia opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 21 grudnia 2021 r., sygn. akt [...] i jego uzasadnienia), b) czterech czytelnych kopii: – oświadczeń z 11 kwietnia 2021 r. sporządzonych przez J.S. i M.J., – zaświadczenia Prezydenta Miasta W. z 3 grudnia 2018 r., – decyzji Prezydenta Miasta W. z 20 maja 2019 r., – karty wypłaty świadczeń, – potwierdzenia zawarcia umowy wydanego 14 czerwca 2017 r. przez Bank Zachodni WBK, – umowy o udzielenie kredytu i wydanie karty płatniczej kredytowej, – potwierdzenia zawarcia umowy o limit kredytowy, – umowy o kredyt gotówkowy z 6 października 2018 r., – dyspozycji całkowitej spłaty kredytu, – umowy o kredyt gotówkowy z 27 listopada 2018 r.

Pismem z 17 czerwca 2022 r. (data nadania) skarżąca usunęła wskazane braki.

3. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 6 września 2022 r. (doręczonym 22 września 2022 r.) wezwał skarżącą do usunięcia braku formalnego skargi przez doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem (wraz z czterema kopiami) wyroku Sądu Rejonowego w W. z 18 grudnia 2020 r. (sygn. akt [...]).

Wskazany w zarządzeniu sędziego TK brak formalny skargi został usunięty przez skarżącą pismem z 29 września 2022 r.

4. Skarżąca zarzuca art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) niekonstytucyjność „poprzez wyłączenie zaskarżalności w drodze zażalenia postanowienia sądu drugiej instancji w przedmiocie zwolnienia od kosztów sądowych zawartego w apelacji złożonej w stanie prawnym po 7 listopada 2019 r.” (s. 4 skargi).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymaganiom.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji prawo do wniesienia skargi konstytucyjnej przysługuje każdemu, czyje konstytucyjne prawa lub wolności zostały naruszone w wyniku wydania w jego sprawie ostatecznego rozstrzygnięcia, opartego na niezgodnym z Konstytucją przepisem ustawy lub innego aktu normatywnego.

W myśl art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu trzech miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Wyczerpanie drogi prawnej jest warunkiem koniecznym z punktu widzenia subsydiarności skargi konstytucyjnej. W toku instancji skarżący musi więc wykorzystać dostępne mu zwykle środki prawne, zapobiegające uzyskaniu przez orzeczenie waloru prawomocności. Skarżący powinien zatem wskazać prawomocne rozstrzygnięcie, które zostało wydane w oparciu o zaskarżony akt normatywny. Tylko regulacja prawna, będąca podstawą ostatecz-

nego orzeczenia odnoszącego się do praw lub wolności skarżącego, może być przedmiotem skargi, która – w przeciwnym wypadku – nabrałaby charakteru *actio popularis* (zob. m.in. postanowienie TK z 29 stycznia 2013 r., sygn. SK 36/12, OTK ZU nr 1/A/2013, poz. 15 i powołane tam orzecznictwo). Wskazanie takiego przepisu nie jest bowiem czysto „techniczną czynnością”. Jak zauważył Trybunał w postanowieniu z 14 maja 2003 r., sygn. Ts 56/02 (OTK ZU nr 2/B/2003, poz. 91): „nie chodzi (...) o wskazanie jakiegokolwiek – podjętego w toku postępowania – orzeczenia sądu, ale takiego, które nadać mogło ostateczny charakter merytorycznemu rozstrzygnięciu o konstytucyjnych prawach lub wolnościach skarżącego, wydanemu na podstawie zakwestionowanych w skardze przepisów”. Innymi słowy, chodzi o władcze rozstrzygnięcie, które ostatecznie – i choćby pośrednio – określa sytuację prawną skarżącego i ma znaczenie dla realizacji jego uprawnień (por. postanowienia TK z: 17 grudnia 1997 r., sygn. Ts 22/97, OTK ZU nr 1/1998, poz. 10; 12 sierpnia 1998 r., sygn. Ts 62/98, OTK ZU nr 5/1998, poz. 71; 13 października 1998 r., sygn. Ts 117/98, OTK ZU nr 3/1999, poz. 43; 4 grudnia 2000 r., sygn. SK 10/99, OTK ZU nr 8/2000, poz. 300; 7 sierpnia 2001 r., sygn. Ts 68/01, OTK ZU nr 8/2001, poz. 296; 26 maja 2008 r., sygn. SK 8/08, OTK ZU nr 4/A/2008, poz. 72).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego dla zbadania zgodności z Konstytucją przepisów zamykających drogę sądową bądź wykluczających dopuszczalność wniesienia do sądu określonego środka prawnego konieczne jest uprzednie uzyskanie orzeczenia w przedmiocie odrzucenia niedopuszczalnego z mocy prawa środka. Dopiero dysponując takim orzeczeniem, skarżący mógłby dochodzić stwierdzenia naruszenia prawa do sądu (zob. postanowienie pełnego składu TK z 10 marca 2015 r., sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35). Pogląd wyrażony w przywołanym orzeczeniu Trybunału stanowi, co do zasady – zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* u.o.t.p.TK – wiążącą dyrektywę interpretacyjną dla kolejnych składów orzekających do chwili zmiany stanu prawnego lub do momentu odstąpienia od niego przez Trybunał w orzeczeniu wydanym w pełnym składzie.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego skarżąca nie uzyskała ostatecznego rozstrzygnięcia naruszającego jej prawa określone w *petitum* skargi konstytucyjnej, ponieważ nie wniosła zażalenia na postanowienie o oddaleniu wniosku w przedmiocie zwolnienia od kosztów. Zażądała jedynie sporządzenia uzasadnienia postanowienia o odmowie takiego zwolnienia. Przedmiotem skargi nie uczyniono jednak prawa do uzyskania uzasadnienia niezaskarżalnego postanowienia, lecz prawo do wniesienia zażalenia. Okoliczność ta uniemożliwia merytoryczne rozpoznanie skargi oraz przekłada się na odmowę nadania jej dalszego biegu na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK.

3. Trybunał stwierdza również, że kwestionowany w skardze art. 394² § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, ze zm.) nie był normatywną podstawą postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 21 grudnia 2021 r. (sygn. akt [...]), z którym skarżąca wiąże naruszenie jej konstytucyjnych praw. Przepis ten nie determinował bowiem treści tego rozstrzygnięcia. Intencją skarżącej było zakwestionowanie braku możliwości zaskarżenia postanowienia w przedmiocie odmowy zwolnienia od kosztów sądowych wydanego przez sąd drugiej instancji, a nie brak możliwości jego uzasadnienia.

Z tych wszystkich powodów należało postanowić jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na niniejsze postanowienie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia.